

Ma
api
han
der
han
sm
flic
det
det
arb
arb
Kri
en
Por
i v
fam
fris
ligh
bye

Hambro, som mente at det ikke var Stortingets sak å sette seg til doms over Høyesteretts rettsanvendelse. Noe annet er det at Stortinget kan endre rettstilstanden om det finner det berettiget. Hambro besvarte at regjeringen i London skulle ha gått utenfor sin rett og å innmæle og vise seg som en nasjonal anerkjent nødrett. Det er også åpenbart uriktig å påstå at det ikke var krigstilstand i Norge. Det hersket kri mellom Norge og Tyskland. Vi mener at rettsoppgjøret ikke var galt selv om vi ville ha gjort enkelte ting annerledes. Og ingen avvikelser er så store at de gir grunn til noen revisjon av hele oppgjøret. Hvor noen har latt overløst kan billighetsordninger ytes. Ellers sa Hambro at det er ikke bare svikerne som har krav på rettfærdighet. Det har også de som ofret alt i kampen for landet, faderløse og enker og torturerte med sår på legeme og sjel.

Mindretallets syn

Einar Stavang (a), Sogn og Fjordane, ordfører for komitémindretallet, hevdet at fellen i rettsoppgjøret var at man så alle anklagede under et. Han tok avstand fra påstanden i en Oslo-avis om at komitémindretallet er talsmenn for «visse kretser», og at det er mindretallet som har forårsaket, og ønsket, en ny debatt. Bakgrunnen er innstillingen av et regjeringssopnevnt utvalg, oppnevnt på grunnlag av et forslag i 1952 fra tidligere statsminister John Lyng.

Komitéförtälet vil ha ro omkring denne store oppgaven som ble lagt på påtalemyndigheten og domstolene og som omfattet 50 000 anklagede. Stavang var forbauset over uttalelsen om at Stortinget ikke skulle drøfte en så avgjørende ting, når man avsatte en hel dag til jernverksdebat. Når det kommer klager over rettsoppgjøret, må Stortinget se på dem. Det er ikke tvil om at oppgjøret slo for vidt og omfattet for mange. Men det gikk bedre enn man kunne frykte i begynnelsen. Myndighetene har lempet på de mest graverende domsavgjørelsene ved benåninger og billighetserstatninger. De fleste dømte har kommet bra fra det. Men det gir ikke Stortinget grunn til å skyve fra seg anklagene fra andre. Det er ingen grunn til i dag å snakke om at folket stod samlet i krigstiden. Det er vi alle glade for. Men det er ikke det saken i dag gjelder, sa Stavang, som understreket at heller ikke mindretallet vil overprøve Høyesteretts avgjørelser. Men det utelukkert ikke at man kan se på enkeltklagene.

— Mange har hevdet at oppgjøret fikk et islett av hevn. Dette er det ikke noe å gjøre med nå, fortsatte Stavang. Men vi kan se på enkelttilfellene. Han trakk fram en avgjørelse som han hadde hatt vanskelig for å forson seg med. En norsk kvinne gjorde i krigsårene sykehusjeneste i Tyskland og en kort stund ved feltslakterei. Hun ble drept til fengsel i ett år og tre måneder. Det kom henne til gode at hun ikke var nazist. — At det å pleie syke folk, selv om de er fiender, skal karakteriseres som grovt landssvik, har jeg vanskelig for å forstå. Er det rimelig å la en slik avgjørelse bli stående, spurte Stavang, som også trakk fram landssvikstemplingen av passive NS-medlemmer selv om disse subjektivt ikke gjorde seg skyldig i særslags handling.

Stavang hadde også vanskelig for å forson seg med reglene i lov om utrensking i offentlige etater. Han bad myndighetene vurdere om det er grunnlag for å la denne loven fortsatt stå ved makt. Han ville høre debatten før han satte fram eventuelle forslag om tiltak i en eller annen retning.

Lars Aasgard (kr.f.), Hordaland, mente at i landssvikoppgjørets spor finner vi mange tunge

Norge var i krig

Løberg var glad for at formannen i justiskomiteen siterte Land og Folk om forholdet mellom passive og ikke-passive medlemmer av NS. De godtok alle forsøkene på en nyordning i vårt land og de visste hva de gjorde. Alt snakk om at Norge ikke var i krig er helt uriktig. Norge var i krig og kjempet sin kamp med et annet land. Land og Folk har forsøkt å gjøre andre større eller mindre forbyttelser så små som mulig for å gjøre sine egne holdning så hvite som snø. Det er mulig at man kunne ha latt den annen gått fri landsvikoppjøret, men da burde også andre vært straffen strengere. Jeg tror ikke noen har rett til fra denne talerstol å snakke om tilgivelse. På hvis vegne snakker man om å tilgi? Jeg hadde anledning til mellom norske konsentrasjonsfanger å se og høre hva som der foregikk. Men det synes som en andre hard kjørne her hjemme intet har lært.

Didrik Cappelen (h), Telemark, understreket at landsvikutvalget ikke var et granskingsutvalg. Rettsgrunnlaget for landsvikkoppgjøret er avgjort av våre domstoler og Høyesterett. At oppgjøret i det store og hele var rimelig, er en oppfatning komitéfallet ikke er alene om. Den støttes av kjente rettslærde. Cappelen fant betegnelsen «passive NS-medlemmer» tile tilfredsstillende. Blant de passive fant man de farligste, nettopp ved at de var stille og smålatne og fikk en mengde andre ubefestede med i ulykken. Man skal vokte seg vel for medlidenhet med de passive NS-medlemmer.

— Kommer vårt land opp i en lignende situasjon som i 1940, skal man vite at det blir reagert hardt og strengt. Også her har landssvikoppgjøret sin misjon. Nettopp med tanke på den preventive virkning var oppgjøret mer for mildt enn for strengt, hevdet Cappelen.

T
stav
80 a
i Ne
men
var
gesu
I år
og k
har
han
har
skap
Snar

Gi
Trög
Han
rene,
alden
är ti
skole
i 191
fra
frem
datte
tatt
rer
også
alle
og
1929
men
les i
bruk
enlin
en s
ger
i by
min
Allen
lem
skap
das
kell
4 f
Berg
i he
utre
ste
glaj
sjour
net.
teel
nye
jub
jub
193
193
hac
for
kor
ove
Ha
Eid.
ett
sty.
år
pre
ges
gar
om
på
åve

er.
ne
ile
ll.

n-
à
le
t-
rn
g-
e-
en
no
gt
io-

âp
seg
nar
me
ten
op-
ten
spâ
om

lag
me
ts.
ur-
un-
: i
lk
ng
il-
s-
et
r-
t-
à
a

16
21
4

THE OFFICE OF THE
SHERIFF